

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

203325

ผลของมาตรการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ต่อพฤติกรรมการดื่ม
เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ในกลุ่มวัยแรงงาน

อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

AFFECT OF ALCOHOL CONSUMPTION CONTROL MEASURES ON ALCOHOL
CONSUMPTION BEHAVIOR AMONG WORKING AGE GROUP
IN PHANOM DISTRICT, SURATTHANI PROVINCE

นายวิรัช รุ่งเรืองศรี

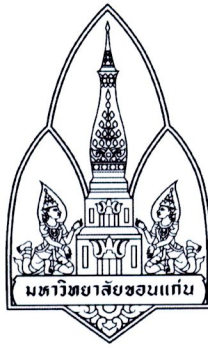
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

203325

ผลของมาตรการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ต่อพฤติกรรมการดื่ม
เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ในกลุ่มวัยแรงงาน
อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

AFFECT OF ALCOHOL CONSUMPTION CONTROL MEASURES ON ALCOHOL
CONSUMPTION BEHAVIOR AMONG WORKING AGE GROUP
IN PHANOM DISTRICT, SURATTHANI PROVINCE

นายวิรัช รุ่งรวศรี

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

ผลของมาตรการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ต่อพฤติกรรมการดื่ม
เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ในกลุ่มวัยแรงงาน
อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นายวิรัช รุ่งรวยศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

**AFFECT OF ALCOHOL CONSUMPTION CONTROL MEASURES ON ALCOHOL
CONSUMPTION BEHAVIOR AMONG WORKING AGE GROUP
IN PHANOM DISTRICT, SURATTHANI PROVINCE**

MR. VIRACHAI RUNGRUAYSRI

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF PUBLIC HEALTH IN
PUBLIC HEALTH ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL KHON KAEN UNIVERSITY**

2010

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หลักสูตร
ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารศาสตรสุข

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ผลของมาตรการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ต่อพฤติกรรมการดื่ม
เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ในกลุ่มวัยแรงงาน อำเภอพนม
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ : นายวิระชัย รุ่งรวยศรี

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์วัชรินทร์ จันทระโพธิ์ศรี ประธานกรรมการ
นายแพทย์อิสสระ เจียววิชัยบุญญา กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. วงศา เล่าศิริวงศ์ กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. วงศา เล่าศิริวงศ์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่นมัตย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
(รองศาสตราจารย์พิชญ์ อุตตะมะเวทิน)
คณบดีคณะศาสตรมหาบัณฑิต

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิระชัย รุ่งรวยศรี. 2553. ผลของมาตรการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ในกลุ่มวัยแรงงาน อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาทรณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารสาทรณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร. วงศา เลหาศิริวงศ์

บทคัดย่อ

203325

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์ (Analytical Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของมาตรการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ต่อพฤติกรรมการดื่ม และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ในกลุ่มวัยแรงงาน อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี สุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic sampling) ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประชาชนกลุ่มวัยทำงาน จำนวน 360 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มัชฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลอจิสติก (Multiple Logistic Regression) และระดับความเชื่อมั่นที่ 95% CI

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้เกี่ยวกับมาตรการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ทุกด้านรวมกันแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ การดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ร้อยละ 51.7 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) คือ เพศ โดยที่กลุ่มวัยแรงงานที่เป็นเพศชายจะมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์มาก 3.6 เท่า (95 %CI: 1.86-7.01) ของกลุ่มวัยแรงงาน ที่เป็นเพศหญิง อาชีพ พบว่า กลุ่มวัยแรงงานที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจะมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์มากเป็น 2.33 เท่า (95%CI: 1.33-4.09) ของกลุ่มวัยแรงงานที่ประกอบอาชีพอื่นๆ การสูบบุหรี่กลุ่มวัยแรงงานที่สูบบุหรี่จะมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์มากเป็น 0.2 เท่า (95%CI: 0.10- 0.51) ของกลุ่มวัยแรงงานที่ไม่สูบบุหรี่ และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับเพื่อน พบว่า กลุ่มวัยแรงงานที่มีปัจจัยสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อนในระดับปานกลางและสูง จะมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์มากเป็น 5.0 เท่า (95%CI: 2.82- 8.86) ของกลุ่มวัยแรงงานที่มีปัจจัยสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อนในระดับต่ำ

Virachai Rungruaysri. 2010. **Affect of Alcohol Consumption Control Measures on Alcohol Consumption Behavior Among Working Age Group In Phanom District, Suratthani Province.** Master of Public Health Thesis in Public Health Administration, Graduate School, Khon Kaen University.

Thesis Advisor: Associate Professor Dr. Wongsra Laohasiriwong

ABSTRACT

203325

This analytical research aimed to study the affect of alcohol consumption control measures on alcohol consumption behaviors and factors influencing their alcohol consumption behaviors among working age group in Phanom district Suratthani province. Systematic Random Sampling technique was used to draw the samples of 360 from the working age population. The data were collected by using a questionnaire. Both descriptive and inferential statistics were applied to analyze the data for frequency distribution, percentage, mean, median, standard deviation, multiple logistic regression analysis and 95% Confident interval.

The results indicated that the sample had high level of knowledge on overall alcoholic beverage control measures. However, the overall practices on alcoholic beverage control measures were moderate. The environmental factors were at low level. During the past three months majority of these working age samples drank alcohol (51.7%). The factors that statistically significant influenced alcohol consumption behaviors of these working age samples were: gender, it was found that male were 3.6 times (95%CI: 1.86-7.01) more likely to drink alcohol than female of working women, occupation: farmers had 2.3 times (95%CI: 1.33-4.09) higher chances to drink alcohol than other occupations, smoking: those who smoke had 0.2 times (95%CI : 0.10-0.51) higher chances to drink alcohol than those who were not smoke. Environmental factor concerning friends had strong influence on drinking behavior of the working age group, of which those who had average and high levels of influences of friends had 5.0 times (95%CI : 2.82-8.86) chances of drinking alcohol than those who had low level of influences of friends.

วิทยานิพนธ์นี้ ขอมอบส่วนดีให้แก่บุพการี คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วงศา เลหาศิริวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้คอยให้คำแนะนำ สละเวลาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ และสนับสนุนมาโดยตลอด จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์วิทัศน์ จันทรโพธิ์ศรี ที่ได้เป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ให้ผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไข และขอขอบพระคุณอาจารย์สุทิน ชนะบุญ ที่ได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ขณะที่เป็นการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณ นายแพทย์อิสระ เจียวิริยบุญญา คุณวุฒิพงษ์ ภักดีกุล และคุณสุทธินันท์ สระทองหน อีกครั้ง ที่ได้ให้คำแนะนำและให้แนวคิดที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้มาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณสาธารณสุขอำเภอและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกท่านในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอพนมและบ้านตาขุน ที่ได้อนุญาตและให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล และที่สำคัญสำหรับการวิจัยในครั้งนี้จะประสบความสำเร็จไม่ได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุก ๆ ท่าน จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อมนพ คุณแม่วิไล และพี่ป๊ว พี่ปู้ พี่ป้อ ที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนตลอดมา รวมทั้งน้องสุภาพร น้องกิลาสินี น้องนฤพรรัตน์ และน้องมณจิรา ที่คอยให้ความช่วยเหลือรวมทั้งเป็นกำลังใจที่ดีในยามท้อ และขอบพระคุณพี่ ป. เอก (พี่ธีรศักดิ์ พี่ออด พี่เคย พี่ลพ พี่แอน) สำหรับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์

ขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ได้มอบทุนวิทยานิพนธ์เพื่อการค้นคว้า ตลอดจนผู้ที่ไม่สามารถจะเอ่ยนามได้ในที่นี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมาเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

วิรัชชัย รุ่งรวยศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
คำอุทิศ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. คำถามการวิจัย	4
3. วัตถุประสงค์การวิจัย	4
4. สมมติฐานในการทำวิจัย	4
5. ขอบเขตของการวิจัย	5
6. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	5
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์	7
2. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์	20
3. ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสม แอลกอฮอล์	23
4. กฎหมายและมาตรการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์	24
5. วิจัยแรงงาน	32
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย	40
บทที่ 3 ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย	42
1. รูปแบบการวิจัย	42
2. ประชากร	42
3. กลุ่มตัวอย่าง	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	46
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
6. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	49
7. การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
8. การวิเคราะห์ข้อมูล	49
9. จริยธรรมในการวิจัย	50
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	51
1. ผลการศึกษา	52
2. อภิปรายผล	77
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	86
1. สรุปผลการวิจัย	86
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย	88
เอกสารอ้างอิง	90
ภาคผนวก	95
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	96
ภาคผนวก ข - ตารางแสดงตัวแปรอิสระที่นำไปใช้ในการวิเคราะห์การถดถอย	110
พหุแบบลอจิสติก	
- ตาราง Final Models	
ภาคผนวก ค คู่มือเปรียบเทียบปริมาณการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์	113
ภาคผนวก ง คำชี้แจงอาสาสมัคร	121
ภาคผนวก จ ราชานามผู้เชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ	123
ภาคผนวก ฉ หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	125
ประวัติผู้เขียน	127

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	จำแนกประเภทความรุนแรงของเครื่องดัดผสมแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายในประเทศไทย	12
ตารางที่ 2	ระดับแอลกอฮอล์และผลต่อระบบประสาทและร่างกาย	13
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนประชาชนวัยทำงาน และกลุ่มตัวอย่าง	44
ตารางที่ 4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล	52
ตารางที่ 5	ระดับความรู้เกี่ยวกับมาตรการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยแรงงาน อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี	54
ตารางที่ 6	จำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	55
ตารางที่ 7	จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการด้านการศึกษาและณรงค์	57
ตารางที่ 8	จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการลดผลกระทบและป้องกันปัญหาทางสังคมเกิดจากดื่ม	60
ตารางที่ 9	จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการการจำกัดการเข้าถึงและการหาซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี	61
ตารางที่ 10	จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการการจำกัดการเข้าถึงและการหาซื้อของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 18 ปี	63
ตารางที่ 11	จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการการจำกัดการเข้าถึงและการหาซื้อ ด้านการกำหนดเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์	64
ตารางที่ 12	จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการควบคุมการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย	66
ตารางที่ 13	จำนวนและร้อยละของปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมด้านครอบครัว จำแนกเป็นรายข้อ	68
ตารางที่ 14	จำนวนและร้อยละของปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเพื่อน จำแนกเป็นรายข้อ	69
ตารางที่ 15	จำนวนและร้อยละของปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมด้านสถานที่จำหน่าย จำแนกเป็นรายข้อ	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์	70
ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์/ครั้ง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา	70
ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของปริมาณการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของ แอลกอฮอล์ /ครั้ง ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาของกลุ่มที่ดื่ม	72
ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของลักษณะการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของ แอลกอฮอล์ในกลุ่มที่ดื่ม	73
ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของลักษณะการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของ แอลกอฮอล์ในกลุ่มไม่ดื่ม	75
ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของ แอลกอฮอล์ของประชาชนวัยแรงงาน ในอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี	76